

barranc de la Moleta, el de la Font de Molló, el barranc d'en Soroll, el Barranc de la Roca i el barranc de la Canaleta.

La Nevera no és lluny, però ja no sóc jove i no goso endinsar-m'hi per algun d'aquests barrancs cercant el meu objectiu, a més a més, ja la massa estona que estic camadejant. Nogensmenys unes preguntes em fan estar neguitós. Què hi ha al si del massís? És aquest l'origen del riu?

Mc'n vaig a casa, però la dèria em capfica tant que, abans que passi la setmana una vesprada del passat estiu, acompanyat per un amic i al volant del Land-Rover, vaig desplaçar-me a Catí.

Passat el Peiró, uns pocs avis del poble hi eren a l'ombra dels pins xerrant, jugant a les birles o jugant a la morra, joc gairebé desaparegut en aquestes contrades. Vaig deturar-me, els vaig saludar, però no em feien molt de cas. En dir-los que era fill de Benjamín del mas de Monfort es van obrir, em digueren: "llavors tu ets catinenc com nosaltres". Em contaren força coses i el que fou més important, em van indicar el camí que calia seguir per atènyer la Nevera (1286 metres) fent el mínim d'esforç.

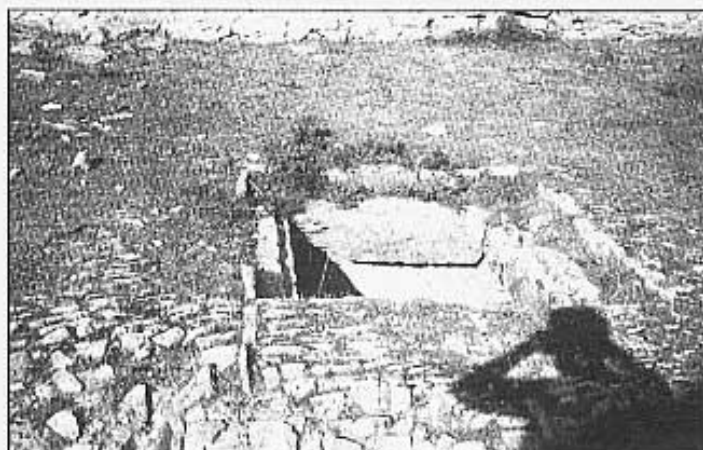
Un d'ells va contar-me que trobaria dues neveres, després us faré una petita descripció, eren dipòsits on es guardava la neu de l'hivern per utilitzar-la d'estiu a la llotja de Vinaròs, abans l'entrada en funcionament de la fàbrica de gel de Sorolla. Aquestes neveres les folra-

ven de palla a mesura que hi ficaven la neu, ben atapeïda per reduir son embalum. Així durava més i en podien emmagatzemar més quantitat. La neu de més a prop la carregaven amb pales, cabassos i galledes, la mes allunyada amb sàrries. Almenys això és el que li contava son pare que va fer molts anys aquesta feina.

Un altre home de 85 anys em va dir que es va criar a l'hostal i va sentir parlar-ne força vegades de les neveres i del Mosquellut, vinarossenc que hi pernoctava. Li baixaven la neu a càrregues en portadores de veremar i a l'endemà cap a Vinaròs a refrescar el peix. Això m'ho va confirmar un nét del Mosquellut que viu a Vinaròs. Em va dir que son avi tindria, a hores d'ara, 124 anys, que pujava peix per repartir-lo pels pobles de la ruta i a més baixava la neu. Per tant la neu de les neveres feia dues vegades el trajecte.

Després d'agrair-los com cal aquestes informacions i d'altres coses que em van contar, deixo la carretera de l'Avellà a la dreta, trepitjo encara un tram de quiltrà fins una granja i una bassa de tela asfàltica. El camí cada cop té més pedra solta, va pel llit d'un barranquet d'escassa fondària. El mas d'Eugeni es queda a la dreta, el barranc torç a l'esquerra, i creua sovint el barranc. Es veu que per ací no passa ningú, però no ens podem perdre, només cal seguir una canonada de polietilè que baixa l'aigua del cor del tossal fins les granges del pla.

De cop i volta apareix la

Boca per on llençaven la neu.

La nevera nova, una salera i Catí al fons.

El tossal de la Nevera vist des de la carretera.

L'avenc de la Vall.